

Skagern

GULLSPÅNGSÄLVENS VATTENSYSTEM

Sjötyp: Näringsfattig

Sjöyta: 132 km²

Höjd över havet: 69 m

Maxdjup: 77,0 m

Medeldjup: 26,0 m

Omsättningstid: 2,4 år

Kommun: Degerfors, Laxå m.fl.

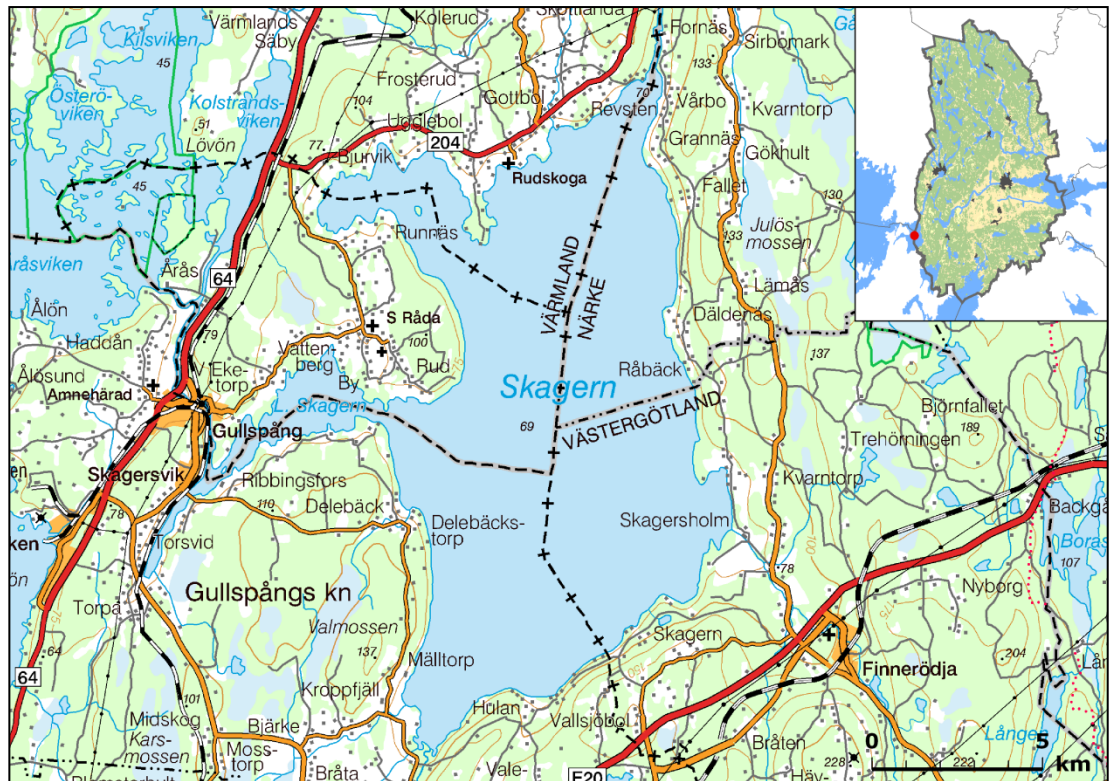
Vattendistrikt: Västerhavet

Terrängkartan: 09E NV

EU-id: SE654174-140266

Utloppskoordinater: 6541740, 1402660

Avrinningsområdets areal: 5047 km²

Skagern. ©Lantmäteriet

Omgivningar

Skagern, som är Sveriges 18:e största sjö till ytan, ingår i Gullspångsälvens vattensystem och är belägen på gränsen mellan Västra Götalands län, Värmlands län och Örebro län. Största delen av sjön ligger inom Västra Götalands län. Skagerns största tillflöde är Letälven i norr. Tillrinningen sker också från Hovaån och Skagersholmsån. Avrinningen sker västerut via Lilla Skagern och Gullspångsälven ut i Väneren.

Berggrunden runt Skagern domineras helt av gnejser och graniter. Dessa överlagras framförallt av morän och torv. Områden med glaciala leror och sand finns kring hela sjön, men är mindre omfattande i öster. Där finns däremot inslag av isälvs-material.

Skagerns avrinningsområde domineras av barrskog med inslag av större mossområden. Stora jordbruksområden finns vid Skagersholm, Hova, Råda, Gullspång och Rudskoga, men även mindre områden med jordbruksmark finns spridda runt sjön. I anslutning till jordbruksmarken finns gott om lövskog. En hel del strandnära permanent- och fritidsbebyggelse finns kring Skagern. Tätast är bebyggelsen vid Gullspång där sjön har sitt utlopp.

Djur och växter

Fisk

Det finns inga provfiskeresultat från Skagern men enligt uppgifter från 1980-talet hyser sjön följande fiskarter: abborre, gös, gers, gädda, mört, sarv, faren, färna, id, löja, braxen, lake, ål, elritsa, nejonoğa, småspigg, stensimpa, gullspångslax, vänerlax, regnbågslox, gullspångsöring, brunshytteöring, skagernöring, håkanbolöring, bäckröding, sik, siklöja och nors.

Gullspångslax, gullspångsöring, brunshytteöring och ål har utplanterats i sjön.

Bottenfauna

De glacialrelikta kräftdjuren *Monoporeia affinis* (vitmärla), *Mysis relicta* (pungräka), *Pallasea quadrispinos* (taggmärla), och *Limnocalanus macrurus* (en hoppkräfta som saknar svenskt trivialnamn) har påträffats i Skagern. Tillflödet Skagersholmsån hyser ett rikligt bestånd av flodpärlmussla

Växtlighet

Växtligheten i Skagern är i allmänhet sparsam med undantag för vissa grunda vikar, t.ex. Gudhammarsviken, sjöns sydligaste vik. Där har följande arter noterats: sjöfräken, bredkaveldun, svalting, pilblad, vass, jättegröe, skogssäv, sjösäv, vasstarr, trådstarr, gul svärdsilja, kråklöver, vattenklöver, brunskära, gäddnate, dyblad, vattenpilört, gul näckros, liten andmat, vattenpest, vattenbläddra och levermossa.

Övrigt djur- och växtliv

Skagern är rastlokal för änder och vadare. Ca 250 fågelarter har observerats vid sjön.

Vattenkvalitet

Skagern är en näringsfattig sjö med neutralt pH och en god buffertkapacitet mot försurande ämnen. Vid senaste provtagningen (1987) var kvicksilverhalten i gädda låg. Mer information om vattenkemin i Skagern visas i tabell 1.

Tabell 1. Vattenkemidata från Skagern. Medelvärdena är baserade på provtagningar från år 2013 alternativt den senaste provtagningen. Färgade värden anger statusklassning, se [läsanvisningar](#).

Parameter	Medelvärde	Min-Maxvärde	Antal prov	Provtagningsår
pH	7,1*	7,0-7,2	2	2013
Alkalinitet (mekv/l)	0,16	0,15-0,16	2	2013
Siktdjup (m)	3,1	3,1	1	2013
Vattenfärg (mg Pt/l)	45**	45	2	2013
Totalfosfor (µg/l)	<6	<5-10	2	2013
Totalkväve (µg/l)	535	510-560	2	2013
Hg i gädda (mg/kg)	0,33	Medelvärde 5 fiskar		2006

*NV Handbok 2007:4 och expertbedömning. **Motsvarar absorbansen 0,13 (vid 420/5 nm).

Statusbedömning

Sjöns ekologiska status har bedömts som *måttlig*. Hydromorfologi (vandringshinder) är utslagsgivande för bedömningen till måttlig ekologisk status. Fiskar och andra djur kan inte vandra naturligt i vattensystemet, eftersom vattendragen till sjön och utloppet har definitiva vandringshinder som människan har byggt. Vattenkvaliteten är bra med hög status för växtplankton (klorofyll), näringsämnen och försurning.

Biologiska undersökningar saknas som undersöker påverkan av hydromorfologi. För mer information om bedömningar, se

<http://www.viss.lst.se/Waters.aspx?waterEUID=SE654174-140266>.

Övrvakningsprogram

Skagern övervakas inom den samordnade recipientkontrollen för Gullspångsälven sedan 1989. Fr.o.m. 2004 sker provtagning i sjön var tredje år. Under badsäsongen övervakas även kvaliteten på badvattnet vid badplatserna Vårbobadet och Skagern.

Naturvårds- och friluftssintressen

Skagern har ett stort värde för friluftslivet. Sjön har många fina sandstränder och är välbesökt för bad. Skagern är också utpekad som nationellt värdefull ur fiske-

Foto: Karin Runnels

Badplatsen Skagern vid sjöns sydöstra strand.

synpunkt eftersom ett mycket omfattande fritidsfiske (>10000 fiske-tillfällen/år) bedrivs i sjön. Fisket i sjön förvaltas av Skagerns fiskevårdsområde. Runt Skagern finns en ca 10 mil lång cykel-, vandrings- och ridled.

I den del av Skagerns avrinningsområde som ligger inom Örebro län finns flera områden som är intressanta ur naturvårdssynpunkt. Bl.a. Julösmossen, som är av riksintresse för naturvården, p.g.a. sitt botaniska

värden och dess värde som fågellokal. Tillflödet Skagersholmsån är utpekad som regionalt värdefullt p.g.a. sitt bestånd av flodpärlmussla. Skagersholmsån hyser också, liksom Letälven, ett ursprungligt bestånd av bäcköring.

Mänsklig påverkan

Skagern är en reglerad sjö p.g.a. kraftverksutbyggnad i Gullspång. Även i Letälven finns ett vattenkraftverk (Åtorp). Förutom regleringen påverkas sjön av diffusa utsläpp från jordbruket i omgivningarna och kommunala utsläpp från avloppsreningsverk i Degerfors, Åtorp, Finnerödja, Hova och Gårdsjö. Industriella utsläpp sker främst från metallindustri i anslutning till Letälven (Outokumpu Stainless AB) och Hovaån (Zinkano).

Områdesskydd

På Skagerns östra sida finns flera mindre områden med naturvårdsavtal mellan markägaren och staten. Skagern omfattas av utvidgat strandskydd om 200 meter på land och 300 meter från strandlinjen och ut i vattnet.

Referenser

[Artportalen](#) - fåglar.

Fiskenämnden i Örebro län, 1984. Skyddsvärda strömvatten i Örebro län.

[Gullspångsälvens vattenvårdsförbund](#).

IVL Svenska Miljöinstitutet AB. [Kvicksilver i biota](#)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Beredningssekretariatet: o-dl-beredningssekretariatet@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen i Örebro län. [Djupkartor](#).

Länsstyrelsen i Örebro län, 1987. Vattenregister/sjöbeskrivning – Skagern. Dos nr 1800-138-1

Länsstyrelsen i Örebro län, 1990. [Inventering av glacialrelikta kräftdjur i Örebro län 1987-88](#) av Björn Kinsten. Publ. nr: 1990:5.

Länsstyrelsen i Örebro län, 2004. [Flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla i Örebro län 2004](#). Publ. nr: 2005:3.

Naturvårdsverket, 2007. [Status, potential och kvalitetskrav för sjöar, vattendrag, kustvatten och vatten i övergångszon. Bilaga A-Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. Handbok 2007:4](#).

SLU, [Vattenkemidata](#).

SMHI. [Svenskt vattenarkiv \(SVAR\)](#)

[VISS - VattenInformationsSystem för Sverige](#). Nationell databas över svenska vattenförekomster.

